

der Maatschappij, die hij „steeds als een stilstand in onze Maatschappijzaken” heeft gevoeld en „waaronder ook de Weensche zaak heeft geleden,” blijft immers de beschuldiging, dat mijn in Oct. en Nov. verleden jaar genoten vacantie de oorzaak der verdere vertraging is geweest. Dit moet ik nogmaals refuteeren. In die vacantie is niet de oorzaak der verdere vertraging gelegen. De in te stellen commissie zal ongetwijfeld tot deze slotsom komen.

Op de beschouwingen van den voorzitter over de „rustperiode” en den daarmee gepaard gaanden „stilstand der Maatschappijzaken” zal ik thans niet ingaan. Het zou maar de aandacht van de zaak zelve afleiden. Maar dit kan ik wel zeggen, dat gedurende de 15 jaar van mijn secretariaat in die rustperiode de Maatschappij bestuurlijk niet zóó met vacantie is geweest, als wordt voorgesteld, en dat, zoo noodig, daarin hoofdbestuursvergaderingen, zelfs buitengewone (spoedvergaderingen) zijn gehouden.

Amsterdam, 7 September 1920.

C. F. SCHREVE.

WETSONTWERP ZIEKENVERZORGING.

I

Met genoegen zullen velen met mij het artikel van VAN BRUGGEN hebben gelezen en met spanning zien wij het volgende tegemoet. Ook het ingezonden² van POSTHUMA, en diens wenken zullen aller aandacht getrokken hebben. Aangezien nu de gedachtenwisseling wel zal loskomen, en (naar ik hoop) zijn plaats in het *Tijdschrift* vinden, meen ik, dat het zeer aanbevelenswaardig is, de vergaderingen der afdelingen (waarin het ontwerp besproken zal worden) pas in het einde dezer maand te houden, opdat ieder onzer, door de stukken in het *Tijdschrift* de zaak eerst van verschillende kanten heeft leeren bezien. Dan pas zal de bespreking in de afdelingsvergaderingen het meeste nut kunnen afwerpen!

Reeds nu wil ik opmerken, dat de apotheekhoudende geneeskundige niet te vinden zal zijn voor een betaling per recept volgens tarief- en prijslijst; dit bleek trouwens duidelijk genoeg op de vergadering der platlandici te Utrecht. En wanneer VAN BRUGGEN met „deskundige hulp” een apotheek-assistente bedoelt, zal het overgrote deel der apotheekhoudende artsen fel daartegen zijn. Immers (ook Utrecht leerde dat!) voor velen is het bezit der apotheek volstrekt noodig voor het bestaan. Maar als dan een assistente daarvan betaald moet worden, zou de winst op de apotheek dikwijls in een verliespost overgaan, vooral, omdat de honoraria voor hen juist nu veel verhoogd zijn. (Het was dan ook hard noodig!) en de plotseling sterk toenemende vraag, die hulp nog heel wat duurder zou maken! Trouwens, bij het abonnementsstelsel is er geen omslag, daar ons honorarium even eenvoudig berekend wordt, als van elk niet-apotheekhoudend huisarts, door in plaats van met 4 met $7\frac{1}{2}$ of met 8 te vermenigvuldigen.

Wat beteekent art. 14 alinea 3? Als hiermede bedoeld wordt vergoeding voor rijtuighuur enz., dan lijkt mij dit zeer ongewenscht. Veel beter is dan een (geringe) verhooging van het vaste bedrag voor die patiënten, die in gemeenten wonen, waar geen arts gevestigd is.

Zou geen der collegae een regeling weten te bedenken, waardoor nachtvisites matig gehonoreerd konden worden, maar vooral, dat ook de patiënt iets (aan het ziekenfonds, niet aan ons) zou moeten betalen? Dat zou tevens een rem zijn, om de dokters, „die er toch voor zijn”, niet noodeloos uit het bed te kloppen.

Oss, 5 Augustus 1920.

CORN. A. VERBEEK.

II

In het laatste nummer van dit *Tijdschrift* betuigt VAN BRUGGEN zijn volkomen ingenomenheid met dit wetsontwerp en zijn groote tevredenheid met de samenstellers daarvan. Hij zegt o.a. : „de specialisten mogen m.i. met dit ontwerp tevreden zijn”, en

verder: „zullen met voldoening zien, dat bijna alle groote beginselen, welke zij in het belang der geneeskundigen en tevens in het belang eener gaede ziekenverzorging verdedigd hebben, in het ontwerp belichaamd zijn. Ik noem daarvoor: . . . onbeperkt vrije specialistenkeuze...”

Is het VAN BRUGGEN dan geheel ontgaan, dat art. 12 luidt: „Het fonds draagt zorg, dat een voldoende aantal geneeskundigen en apothekers en zoo mogelijk een voldoende aantal tandartsen en vroedvrouwen aan het fonds verbonden is”? Waarom worden hier naast de tandartsen en vroedvrouwen niet de specialisten genoemd? Is dit in overeenstemming met het belang der ziekenverzorging, hetwelk eischt, dat in groote steden zoowel als in kleine plaatsen zooveel mogelijk gelegenheid voor specialistische behandeling wordt gegeven, gelijk VAN BRUGGEN zelf zoo warm betoogt (zie *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.* 22 Juni 1901, I, No, 25 bldz. 1340-1362). Hij schrijft daar o.a.: „dat de medici der kleine steden verplicht zijn de vestiging van specialisten in gynaecologie, chirurgie, otatrie, rhino- en laryngologie, neurologie en ophthalmologie in hun woonplaats zooveel mogelijk te bevorderen, ...Bovendien is het hun plicht zooveel mogelijk te bevorderen, dat hun patiënten zich in voorkomende gevallen, lichte zoowel als zware, gemakkelijke zoowel als moeilijke, direct tot den specialist wenden. Hoe is daarmee te rijmen VAN BRUGGEN's tevredenheid, mede uit naam der specialisten, over het bedoelde wetsontwerp, dat o.a. bevat: Punt 6 van Art. 12: „Het fonds is bevoegd onder door Ons te stellen regelen voorwaarden voor het inroepen van hulp van specialisten door de verzekerden vast te stellen.” Wat blijft er over van de door VAN BRUGGEN beweerde „onbeperkt vrije specialistenkeuze”, zoolang niets verder bekend is (de memorie van toelichting zwijgt hierover geheel) omtrent den aard dezer regelen, waardoor de specialistenkeuze nooit minder, wel echter belangrijk meer beperkt vrij kan worden, dan die der huisartsen. Het besluit van VAN BRUGGEN tot een belichaming in het wetsontwerp van de onbeperkt vrije specialistenkeuze moet dan ook, temeer waar de memorie van toelichting uitsluitend van het beginsel van beperkte vrije artsenkeuze spreekt, een bedenkelijke mystificatie genoemd worden.

De tevredenheid van VAN BRUGGEN met het ontwerp (dus ook met punt 6, Art. 12) is dan ook in lijnrechten strijd met zijn eigen woorden in bovengenoemd stukje: „...ligt het recht om deze grens (n.l. wat door den huisarts, wat door den specialist behandeld moet worden) aan te geven in de eerste plaats bij den patient en moet deze dus het recht hebben zich direct tot den specialist te wenden.” „Het recht van den lijder om zich te wenden, tot wien hij wil is zóó onvervreemdbaar....” „Om in het kort mijn standpunt te definieeren: *het raadplegen van een ander medicus moet den patiënten zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt worden.*” „Zoolang door allerlei omstandigheden de mogelijkheid gegeven is, dat een medicus zich vergist, zoolang moet het den patiënten gemakkelijk gemaakt worden een ander te raadplegen.” „De belangrijkste verbeteringen, die verder nog aan te brengen zijn, moeten daarin bestaan dat de medicus een klein deel van zijn inkomen afstaat ten bate van de specialisten en dat de leden het recht krijgen, zonder voorkennis van hun fondsdokter, zich tot die specialisten te wenden.”

Vermoedelijk is het bedoelde punt 6 in het wetsontwerp opgenomen, teneinde het veelvuldig raadplegen van specialisten door de verzekerden, ter voorkoming van de daaraan verbonden kosten, te kunnen beperken. Dit kan echter voor VAN BRUGGEN toch allermint reden zijn, zijn ingenomenheid daarmee, te betuigen, aangezien hij zelf schrijft (in meerbedoeld stukje): „Mijn plan was deze (n.l. de finantiële zijde) het laatst te bespreken, omdat ze in de praktijk ook steeds het laatst moet komen. Ieder begrijpt, dat het door mij voorgestelde systeem voor de patiënten in alle opzichten duurder is dan het bestaande, doch ieder weet ook bij ondervinding, dat een patiënt in de allereerste plaats *genezen* wil en als het voor de genezing noodig is, is er niemand die de geldelijke offers het hoogst stelt.

Meent VAN BRUGGEN dan, dat de ziekenfondsen door de wet moeten verplicht worden dit *wel* te doen voor hun leden?

Verder: „Ik meen in het voorgaande duidelijk aangetoond te hebben, dat het in

het belang van het publiek is, dat de medicus finantieel onafhankelijk genoeg zij om de genezing van den patient boven de belangen van zijn beurs te stellen, of teneinde mij duidelijk uit te drukken, om het ideaal na te streven, dat tijdens de behandeling uitsluitend aan de middelen tot spoedig en zeker herstel gedacht wordt." Voor leden van ziekenfondsen schijnt volgens VAN BRUGGEN dit door hem zelf gestelde ideaal echter op zijde geschoven te mogen worden. Anders zou door hem ook niet onvoorwaardelijk goedgekeurd worden, het stelsel van honoreeren der huisartsen voor bijzondere verrichting naast die per abonnement.

Ik heb mij beperkt tot het aangeven van die punten, waarmede de betuigde ingenomenheid van VAN BRUGGEN verwondering moet wekken, *uitsluitend op grond van zijn eigene vroegere uitingen*. Dat er overigens nog vele andere punten in het wetsontwerp zijn, waarmede de *specialisten alles behalve tevreden* kunnen zijn, daarvan kan VAN BRUGGEN zich overtuigen, door het lezen van de nrs. 1 en 2 van den derden jaargang van het *Maandblad voor Specialistische Geneeskunde*.

's-Gravenhage, 6 Sept. 1920.

F. HIJMANS.

III.

In het begin van dit jaar riep het bestuur der C. O. te Utrecht een vergadering bijeen van ziekenfondsartsen, teneinde hun wenschen te vernemen aangaande de honoreering bij het totstandkomen van een ziekteverzorgingswet. Op voorstel van een Amsterdamsch collega sprak de vergadering als haar meening uit, dat de betaling niet minder zou mogen zijn dan *vijf gulden* per ingeschreven persoon.

De Amsterdamsche commissie der C. O.-vertegenwoordigers achtte het daarop raadzaam een vergadering bijeen te roepen van ziekenfondshuisartsen, welke den 6den April plaats had, ter bespreking van honorarium en maximum-ledental per geneesheer bij de Amsterdamsche ziekenfondsen bij de wettelijke regeling der ziekenverzorging. In die bijeenkomst werd o. m. betoogd, dat de oorzaak der dikwijls rechtmatige grieven omtrent de behandeling der ziekenfondsleden voor een groot deel hieraan moet worden toegeschreven, dat vele geneesheeren ter wille van een behoorlijk inkomen zich genoodzaakt zien, een grooter aantal patiënten te behandelen, dan met een rustige kennisgeving hunner klachten is overeen te brengen. Men was van meening, dat men het gunstige oogenblik niet mocht laten voorbijgaan, om den arts een behoorlijk bestaan te verzekeren als een billijke belooning voor zijn verantwoordelijk en gebonden leven en in overeenstemming met de hem toekomende plaats in de samenleving. Op grond hiervan werd een motie aangenomen, waarin er bij het hoofdbestuur ten sterkste op werd aangedrongen, naar vermogen te bevorderen, dat een minimumhonoreering van *zes gulden* per persoon zou worden gewaarborgd bij een maximum ledental van 3000, in uitzonderingsgevallen 3500. Bij schrijven van 12 April werd het hoofdbestuur van dit besluit op de hoogte gesteld.

En nu komt VAN BRUGGEN in het *Tijdschrift* van verleden week verkondigen, „dat de toelichting er wel op wijst, dat het *gewenschte honorarium van f 4.—*¹⁾ per persoon verkregen zal worden”, terwijl hij had kunnen en althans behooren te weten, dat een belangrijke groep der Maatschappij-leden dit honorarium onvoldoende acht!

Ook ons bestuur is die meening toegedaan. Een bedrag van *f 4.—* wordt trouwens in de memorie nergens genoemd. Wij lezen daar (*Tijdschrift* blz. 686) betreffende het honorarium: „De Kroon zal het minimumbedrag bepalen. Dit bedrag zal *belangrijk*¹⁾ hooger moeten zijn dan thans gebruikelijk is; immers de particuliere praktijk zal door het stijgen van het aantal fondsleden belangrijk afnemen, zoodat er voldoende waarborg moet zijn, dat de huisartsen en apothekers een behoorlijk bestaan blijven behouden. Reeds thans bedraagt in het A. Z. A. te Amsterdam het honorarium van een arts per verzekerde ongeveer *f 3.20*”.... En verder: „Gezien de algemeene verhooging van

1) Wij cursiveeren.